

Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας

Α' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΑΦΗΓΗΣΗ

Αφήγηση ονομάζεται η παρουσίαση προφορική ή γραπτή ενός γεγονότος πραγματικού ή φανταστικού, όπου δίνονται και πληροφορίες για την εξέλιξη του γεγονότος.

Η αφήγηση:

- Οργανώνεται με άξονα το χρόνο. Τα γεγονότα παρουσιάζονται με τη χρονική τους σειρά.
- Τα γεγονότα που εξιστορούνται συνδέονται μεταξύ τους αιτιολογικά, δηλαδή τα επιμέρους επεισόδια δημιουργούνται και καθορίζονται το ένα από το άλλο.
- Πρέπει να δίνει πληροφορίες για: α) τον τόπο που διαδραματίζονται τα γεγονότα, β) το χρόνο που διαδραματίζονται τα γεγονότα, γ) τα πρόσωπα δηλ. τους ήρωες της ιστορίας, δ) την εξέλιξη της ιστορίας δηλ την αρχή, τη μέση, το τέλος, ε) τις σκέψεις του ήρωα, των άλλων προσώπων και του αφηγητή.

Είδη αφήγησης:

- Μυθοπλαστική αφήγηση: κυριαρχεί ο κόσμος της φαντασίας και του μύθου. Τα γεγονότα δεν έχουν συμβεί πραγματικά. Το συναντάμε στη λογοτεχνία και τα παραμύθια.
- Ιστορική αφήγηση: τα γεγονότα παρουσιάζονται όπως έχουν συμβεί στο παρελθόν. Τέτοια αφήγηση συναντάμε στο μάθημα της ιστορίας.
- Ρεαλιστική αφήγηση: τα γεγονότα παρουσιάζονται με ρεαλιστικό τρόπο. π.χ. ειδήσεις, εφημερίδες.

Ρήματα και χρόνοι:

χρησιμοποιούμε ρήματα δράσης: π.χ. τρέχω και σκέψης και συναισθημάτων, όπως σκέφτομαι, αισθάνομαι, χαίρομαι.

Οι χρόνοι είναι παρελθοντικοί κυρίως αόριστος και παρατατικός.

Τα πρόσωπα των ρημάτων:

- α' πρόσωπο: ο αφηγητής είναι ένα από τα πρόσωπα της ιστορίας
- γ' πρόσωπο: ο αφηγητής δεν είναι ένα από τα πρόσωπα της ιστορίας αλλά τα παρουσιάζει.

Δομή της αφήγησης:

- Πρόλογος: παρουσιάζει τον τόπο, τον χρόνο, τα πρόσωπα, την αιτία για να διαδραματιστεί η ιστορία.
- Κυρίως μέρος: παρουσιάζει την εξέλιξη και το τέλος της ιστορίας.
- Επίλογος: δίνεται η αντίληψη του αφηγητή για το νόημα της ιστορίας.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Ο αφηγητής συμμετέχει στη δράση;

Ποιους αφηγηματικούς τρόπους εντοπίζεις στο κείμενο *Το πιο γλυκό ψωμί*;

.....
.....
.....

Βρες δύο σχόλια του αφηγητή

.....

Τα γεγονότα ακολουθούν.....πορεία, δηλαδήσειρά.

Ποιο είναι το ύφος και ποιος τόνος του παραμυθιού;

Ο ΧΡΟΝΟΣ ΤΗΣ ΑΦΗΓΗΣΗΣ

1. Τα γεγονότα παρουσιάζονται με τη χρονική τους σειρά.(ευθύγραμμη αφήγηση)
2. Η παρουσίαση των γεγονότων δεν ακολουθεί την πραγματική τους σειρά (Αναχρονίες) και η ιστορία παρουσιάζεται με αναδρομικές αφηγήσεις (αναδρομή, flashback) ή πρόδρομες αφηγήσεις (πρόληψη, προοικονομία).
3. Πολύ συνηθισμένο επίσης είναι οι αφηγήσεις να αρχίζουν από τη μέση της ιστορίας και όχι από την αρχή (in media res)
 - Τα γεγονότα που εξιστορούνται συνδέονται μεταξύ τους αιτιολογικά, δηλαδή τα επιμέρους επεισόδια δημιουργούνται και καθορίζονται το ένα από το άλλο.
 - Πρέπει να δίνει πληροφορίες για: α) τον τόπο που διαδραματίζονται τα γεγονότα, β) το χρόνο που διαδραματίζονται τα γεγονότα, γ) τα πρόσωπα δηλ. τους ήρωες της ιστορίας, δ) την εξέλιξη της ιστορίας δηλ την αρχή, τη μέση, το τέλος, ε) τις σκέψεις του ήρωα, των άλλων προσώπων και του αφηγητή.

Ρήματα και χρόνοι:

χρησιμοποιούμε ρήματα δράσης: π.χ. τρέχω και σκέψης και συναισθημάτων, όπως σκέφτομαι, αισθάνομαι, χαίρομαι.

Οι χρόνοι είναι παρελθοντικοί κυρίως αόριστος και παρατατικός.

Τα πρόσωπα των ρημάτων:

- α' πρόσωπο: ο αφηγητής είναι ένα από τα πρόσωπα της ιστορίας
- γ' πρόσωπο: ο αφηγητής δεν είναι ένα από τα πρόσωπα της ιστορίας αλλά τα παρουσιάζει.

Αφηγηματικοί τρόποι.

Οι κυριότεροι τρόποι είναι οι ακόλουθοι:

α. Αφήγηση (= η διήγηση των γεγονότων από τον αφηγητή)

β. Διάλογος

γ. Περιγραφή (= η παρουσίαση των χαρακτηριστικών ενός τόπου, ενός προσώπου κτλ.)

δ. Σχόλια

ε. Ελεύθερος πλάγιος λόγος

στ. Εσωτερικός μονόλογος (= εστιάζει στη ροή των σκέψεων ενός πρωταγωνιστή).

Οι αφηγηματικοί τρόποι ποικίλουν σ' ένα λογοτεχνικό κείμενο. Συνήθως οι συγγραφείς επιλέγουν να παρουσιάσουν το αφηγηματικό τους υλικό με ένα συνδυασμό αφηγηματικών τρόπων, επιλέγοντας σε κάθε περίπτωση τον προσφορότερο για τον σκοπό τους.

Τα στοιχεία του παραμυθιού

- Ο χρόνος και ο τόπος είναι μη καθορισμένος
- Η ιστορία εκτυλίσσεται γρήγορα
- Η γλώσσα είναι απλή και λιτή (λίγα εκφραστικά μέσα)
- Κλείνει πάντα με ένα ηθικό δίδαγμα/μάθημα

ΥΦΟΣ: Είναι ο ιδιαίτερος τρόπος έκφρασης, επιλογής του γλωσσικού υλικού.

- **απλό-λιτό** = ακρίβεια, σαφήνεια

- **γλαφυρό**= με πλούσιο λεξιλόγιο και έντονα εκφραστικά μέσα

- **χαλαρό**= με πολλά λόγια δίνονται λίγες σκέψεις

- **ζωντανό - παραστατικό** = με ζωηρό τρόπο, έντονες εικόνες κλπ

- **φυσικό**= όταν ρέει ο λόγος φυσικά χωρίς να φαίνεται ότι ο αφηγητής κάνει προσπάθεια να μιλήσει όμορφα

